

Προσέγγιση

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 13/ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010

Σημείωμα του εκδότη

Τα «ΝΑΙ» και τα «ΟΧΙ» μας

ΛΕΜΕ ΝΑΙ:

- Στον σεβασμό του παιδιού
- Στον σεβασμό της οικογένειας

- Στο ότι είναι ένα παιδί που έτυχε να έχει μία δυσκολία και όχι μία δυσκολία που έτυχε να είναι παιδί!!
- Στο ότι το παιδί είναι ένα σύστημα και όχι κατακερματισμένες περιοχές επίδοσης
- Στο ότι μας αρέσει να παίζουμε με το παιδί
- Στο ότι το παιδί μαθαίνει οτιδήποτε του φαίνεται ευχάριστο και εύκολο
- Στο ότι δουλεύουμε ΜΕ την δυσκολία και όχι την δυσκολία
- Στο ότι ο σκοπός της θεραπείας είναι το παιδί να φτάσει στην ικανότητα επιλογής και όχι υπακοής
- Στο ότι η μάθηση είναι κίνητρο, πρόκληση, χαρά
- Στο ότι το λάθος είναι κίνητρο για την μάθηση και όχι αφορμή τιμωρίας
- Στο ότι η επικοινωνία είναι ανάγκη του παιδιού και όχι υποχρέωση του

- Στο ότι η πάθηση είναι μία λέξη και όχι το ίδιο το παιδί
- Στην αισιοδοξία
- Στην σκληρή δουλειά
- Στο ότι η βασικότερη νοημοσύνη ενός παιδιού είναι η συναισθηματική
- Στο ότι η βασική ικανότητα του ανθρώπου είναι η μεταγνώση (να μάθει πώς να μαθαίνει)
- Στην συνεχή εξειδίκευση των θεραπειών
- Στην συνεχή εκπαίδευση των γονέων

ΛΕΜΕ ΟΧΙ:

- Στην τροποποίηση της συμπεριφοράς του παιδιού είτε το θέλει είτε όχι (δεν θέλουμε «κουρδιαστά πορτοκάλια»)
- Στην προσμονή από το παιδί να κάνει κάτι που απλά δεν μπορεί
- Στο άγχος για το μέλλον που σκοτώνει το παρόν (το παιδί πρέπει να ζήσει σαν παιδί)
- Στην προσμονή από το παιδί να κάνει κάτι επειδή απλά το επιθυμούμε εμείς
- Στην σοβαροφάνεια
- Στο ότι το παιδί μαθαίνει με την βία
- Στην ύπαρξη «μούσουλων» για την θεραπεία. Ναι στην εκπαίδευση, όχι στην μονολιθικότητα
- Στον ελιπισμό
- Στο ότι τα ξέρουμε όλα
- Στο ότι «φταίνει οι γονείς»
- Στο ότι υπάρχει κάτι που δεν αλλάζει

Σε αυτό το τεύχος

Σημείωμα του εκδότη	1
Άρθρα	2-4
Θέματα πληροφόρησης— Επιστημονικά ευρήματα	5
Η στήλη του παιδιού	6-8

Ειδικά σημεία ενδιαφέροντος

- ◆ Ανίχνευση Μαθησιακών Δυσκολιών από την προσχολική ηλικία
- ◆ «Στο κοριτσάκι μας»
- ◆ Πένθος και πώς τα παιδιά το βιώνουν
- ◆ «Πάρα πολύ σε τόσο μικρή ηλικία»
- ◆ Σύγκριση του «word finding-test» και του «sensory profile» σε παιδιά με ΥΛΑ
- ◆ Οι μικροί Δημοσιογράφοι:
- ◆ Αθλητικά...
- ◆ Συνταγές... κ.α.

«Πώς να διακρίνουμε την πιθανή εκδήλωση μαθησιακών δυσκολιών, όταν το παιδί βρίσκεται στην προσχολική ηλικία.»

Ιωάννα Μπλάτσιου, Ειδική Παιδαγωγός, Ψυχοπαιδαγωγικό τμήμα ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Η μάθηση στην προσχολική ηλικία είναι μια ενεργητική διαδικασία, κατά την οποία μπορεί κανείς μέσα από τις ενέργειες των παιδιών να διακρίνει καθαρά την παρουσία ή την απουσία του αγώνα, της επένδυσης, της σκοπιμότητας, της οργάνωσης και όλα τα στοιχεία της σκέψης. Μπορεί να δει τότε η προσοχή τους είναι διασπασμένη ή τότε αναλώνονται σε τυχαίες, κενές πράξεις που δεν οδηγούν πουθενά. Γενικά φαίνεται ότι για να προβλέψουμε την πρόοδο τους στα βασικά μαθήματα των πρώτων σχολικών χρόνων μέσα από την παρατήρηση, οι πληροφορίες μέσα από τις αντιληπτικές και γνωστικές ικανότητες του παιδιού είναι πιο ουσιαστικές από τις κρίσεις σχετικά με την προσωπικότητα και τα συγκινησιακά του γνωρίσματα. Εστιάζουμε λοιπόν την προσοχή μας στις συμπεριφορές εκείνες που μπορεί να αποτελούν ενδείξεις για παρούσες ή μελλοντικές συναισθηματικές διαταραχές ή μαθησιακές δυσκολίες. Πιο συγκεκριμένα εστιάζουμε στην **λεκτική ικανότητα** και **γλωσσική ανάπτυξη**, στην **ικανότητα οπτικής και ακουστικής διάκρισης γραμμάτων και λέξεων**, στη **μνημονική ανάπτυξη** των απαραίτητων σχολικών πληροφοριών, στις **αντιληπτικές κινητικές ικανότητες** (π.χ. χειρισμό του μολυβιού), **στο ενδιαφέρον**, (συμμετοχή έναντι απάθειας / παραίτησης), **στη συνεργασία/ στην ανοχή στα όρια**, στον **έλεγχο των παρορμητικών αντιδράσεων** (αποδοχή κανόνων, ανεξάρτητη δουλειά – οργάνωση και παρακολούθηση). Ο προσδιορισμός των παιδιών με πιθανές δυσκολίες μάθησης, γίνεται ως προς ορισμένες συμπεριφορές του νηπίου. Για παράδειγμα:

- * δε γνωρίζει την ηλικία του,
- * παρουσιάζει αμφιδεξιότητα(χρησιμοποιεί άλλοτε το δεξί χέρι και άλλοτε το αριστερό),
- * είναι αργό και αδέξιο όταν προσπαθεί να φορέσει τα παπούτσια του, το παλτό του κ.τ.λ.,
- * δυσκολεύεται να κουμπώσει,
- * φορά ανάποδα τα παπούτσια του,
- * είναι αδέξιο στην κίνηση(περπατάει, σκοντάφτει, ρίχνει πράγματα κάτω),
- * δυσκολεύεται στο κουτσό, να στηριχθεί εναλλάξ στο κάθε πόδι, δεν έχει αίσθηση του ρυθμού(να συγχρονίζεται με τη μουσική όταν τρέχει, χτυπά παλαμάκια κ.τ.λ.),
- * κρατάει αδέξια το μολύβι και δυσκολεύεται να το χειριστεί (το πιέζει με δύναμη, ακατάστατη εργασία),
- * δεν μπορεί να μείνει στο περίγραμμα όταν χρωματίζει μια εικόνα,
- * δυσκολεύεται όταν χρησιμοποιεί ψαλίδι,
- * αντιστρέφει γράμματα ή αριθμούς όταν γράφει ή αντιγράφει,
- * δυσκολεύεται να προφέρει όλους τους ήχους/φωνήματα (π.χ. λολόι αντί ρολόι, φάλασσα αντί θάλασσα, ζέντρο

αντί δέντρο, θάκα αντί σάκα, κ.α.),

- * μιλάει μωρουδικά,
- * αναμειγνύει τις συλλαβές,
- * μπερδεύει τη σειρά των λέξεων σε μια πρόταση,
- * δεν έχει ευχέρεια λόγου,
- * δυσκολεύεται να βαλει σε σειρά τις σκέψεις του όταν περιγράφει ή συζητάει κάποιο θέμα,
- * χάνει τον ειρμό και αναλώνεται σε άσχετες λεπτομέρειες όταν διηγείται μια ιστορία ή συζητά,
- * ξεχνά μια εντολή ή ένα μήνυμα και αναγκάζεται να ξαναρωτήσει,
- * δεν μπορεί να γράψει σωστά το όνομα του από μνήμης,
- * δυσκολεύεται να θυμηθεί ποιήματα,
- * αδυνατεί να μετρήσει ως το 20,
- * συγχέει τις ονομασίες των χρωμάτων,
- * αποφεύγει να μιλήσει κοντά στους συμμαθητές του,
- * βάζει εύκολα τα κλάμματα,
- * μοιάζει δειλό,
- * αφαιρείται, αργεί να εκτελέσει εντολές,
- * είναι υπερκινητικό/ υπερδραστήριο,
- * δυσκολεύεται να καθίσει φρόνιμο και ήσυχο για αρκετή ώρα,
- * έχει αδύναμη ανοχή στην κόπωση,
- * παίζει νευρικά με διάφορα αντικείμενα,
- * δε συγκεντρώνεται, δεν προσέχει,
- * χάνει γρήγορα το ενδιαφέρον του μεταπηδώντας από τη μια δραστηριότητα στην άλλη,
- * χάνει συχνά τα πράγματα του,κ.α.

Το παιδί λοιπόν, για να μπορέσει να αποκτήσει γνώση και να ανταποκριθεί στις βασικές μαθησιακές απαιτήσεις του σχολείου πρέπει να πληρεί σε ικανοποιητικό βαθμό τις παρακάτω γνωστικές λειτουργίες:

1) Γλώσσα: μια από τις βασικές προϋποθέσεις είναι η ικανότητα της γλωσσικής επικοινωνίας, δηλ. να έχει αναπτυγμένα επαρκώς τα επίπεδα του προφορικού λόγου, όπου είναι τα ακόλουθα:

Σημασιολογικό επίπεδο: το παιδί θα πρέπει να κατονομάζει ένα μεγάλο αριθμό αντικειμένων του οικείου περιβάλλοντος και να μπορεί να επεξεργάζεται σημασιολογικά έναν μεγάλο αριθμό αντικειμένων.

Φωνολογικό επίπεδο: να υπάρχει επάρκεια στην φωνολογική ενημερότητα (αναγνώριση φωνημάτων στην αρχή, στο τέλος και στη μέση των λέξεων).

Μορφολογικό επίπεδο: να κάνει σωστή χρήση της μορφολογίας και ορθή σύντακτική δομή μιας απλής πρότασης.

(συνέχεια)

Πραγματολογικό επίπεδο: να κάνει χρήση του λόγου σε συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον (για παράδειγμα, τι λέμε όταν πάμε στο ταμείο του supermarket , τι κάνουμε αν πιάσει φωτιά το σπίτι κ.α.). Το παιδί θα πρέπει να πραγματώνει επαρκώς τη γλωσσική επικοινωνία με την ομιλία (άρθρωση).

Οι ειδικοί θα εκτιμήσουν αν τα επίπεδα του λόγου και της ομιλίας είναι τόσα ώστε να παρεμποδίζουν τόσο την επικοινωνία του παιδιού, όσο και την ομαλή κατάκτηση των γνωστικών δοκιμασιών. Επίσης θα πρέπει να εντοπισθεί και να εκτιμηθεί εαν ένα απ'τα επίπεδα του λόγου παρουσιάζει δυσκολίες πριν την έναρξη της σχολικής χρονιάς ώστε να αναφερθεί η πιθανότητα παρουσίας μαθησιακών δυσκολιών.

2) Αντίληψη: το παιδί θα πρέπει να λειτουργεί με σχετική επάρκεια σε δοκιμασίες οπτικής διάκρισης(πχ. Απο μια εικόνα με τέσσερα ζώα, αντικείμενα εκ' των οποίων τα τρία είναι ίδια και το ένα είναι διαφορετικό να μπορεί να βρει ποιο είναι το όμοιο ή το διαφορετικό. Επίσης να μπορεί να διακρίνει αυτό που λείπει.)

3) Σκέψη: θα πρέπει να υπάρχει επάρκεια στον τομέα της σκέψης αρχικών προμαθηματικών εννοιών, όπως μεγέθη (μεγάλο/ μικρό, ψηλό/ κοντό, χοντρό/ λεπτό.), ποσότητες (πολλά/ λίγα, γεμάτο/ άδειο, περισσότερα/ λιγότερα, αρκετό, τίποτα, όλα, κανένα, μισό/ ολόκληρο κ.α.), αριθμών(να μετράει, να γράφει και να αναγνωρίζει τουλάχιστον απ'το 1-20) και την ποσοτική έννοια τους (αντιστοιχία αριθμών με αντικείμενα). Επίσης να

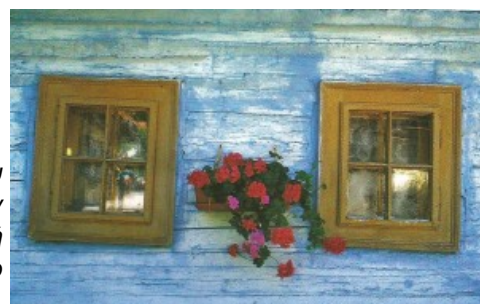
αναγνωρίζει έννοιες που αφορούν το χώρο (πάνω/ κάτω, μέσα/ έξω, μπροστά/ πίσω, κοντά/ μακριά, κλειστό/ ανοιχτό, ψηλά/ χαμηλά, δίπλα, στη μέση, στην άκρη, γύρω από, ίσια, ανάποδα, δεξί/ αριστερό κ.α.), το χρόνο(ημέρες, εποχές και χαρακτηριστικά τους, πρωί/ βράδυ, πρώτο/ τελευταίο, πριν/ μετά, αργό/ γρήγορο κ.α.), έννοιες που αφορούν υλικό- υφή (βαρύ/ ελαφρύ, βρεγμένο/ στεγνό, σκληρό/ μαλακό, φτιαγμένο από ξύλο/ γυαλί, κρύο/ ζεστό, θόρυβος/ ησυχία κ.α.), έννοιες που έχουν σχέση με την αντίληψη εαυτού και κοινωνική αντίληψη (συναισθήματα, νέος/ γέρος, μητέρα/ πατέρας, άντρας/ γυναίκα, σωστό/ λάθος κ.α., και να έχει γνώση απλών σχημάτων.

4) Μνήμη: σημαντικό μέρος της σχολικής ετοιμότητας, είναι τέλος η επάρκεια της οπτικής και της ακουστικής μνήμης έτσι ώστε να δοκιμαστούν για την ομαλή κατάκτηση των βασικών γνωστικών δοκιμασιών. Η απουσία καλής μνήμης έχει ως αποτέλεσμα την απουσία της γνώσης.

Βασική προϋπόθεση της ομαλής κατάκτησης της γραφής είναι η κατάκτηση της γραφής ως γραφοκινητική δεξιότητα (τριποδική λαβή, σωστή θέση χαρτιού, σωστή θέση σώματος). Ένα παιδί έχοντας ξεκινήσει από την ηλικία των τριών χρόνων (με ψυχοκινητικές ασκήσεις στο χώρο με στόχο τη βιωματική επαφή του παιδιού με τα είδη γραμμών κι έχοντας δοκιμαστεί στη ζωγραφική σε περιορισμένο πλαίσιο), πρέπει να έχει δοκιμαστεί στην εκτέλεση ποικίλων ασκήσεων προγραφής στο δισδιάστατο χώρο του χαρτιού, διαγράφοντας κάθετες, οριζόντιες, τεθλασμένες, καμπύλες, κυκλικές γραμμές πάνω σε τελείες.

«Στο κοριτσάκι μας»

Καίρης Γεώργιος

Ένας υπέροχος, αγέρωχος και αποφασισμένος πατέρας μας έστειλε αυτό το κείμενο. Μεγάλη μας τιμή που το δημοσιεύουμε.

«Και κοιτάξαμε μακριά...»

Εκεί στο γαλάζιο της θάλασσας σου στο μπλε του ουρανού σου και αντικρίσαμε το απλανές πολλές φορές βλέμμα σου να μας προσπερνά.

Γαλάζιες και λευκές σκιές σαν σύννεφα που μπαινοβγαίνουν μέσα από τα πανέμορφα ματάκια σου το γλυκό σου χαμόγελο το μικρό σου στόμα.

Γαλάζιες και λευκές εικόνες σαν να είναι τα κομμάτια της καρδιάς σου της αθάνας ψυχής σου. Και κοιτάξαμε

βαθιά...στο βάθος της ζωής σου με οδηγό όχι πια τον πόνο και την θλίψη αλλά την αγάπη υπομονή και ελπίδα για ένα καινούργιο αύριο.

Ένα αύριο που θα το καταφέρεις ε σ υ που θα το καταφέρουμε μαζί.. Στο ταξίδι που μας οδηγείς θα είμαστε κοντά σου δίπλα σου σε ότι διαλέξεις. Να ξέρεις καρδούλα μου δεν θα είσαι μοναχούλα.

Και κοιτάξαμε εσένα..... κάθε καινούργια μέρα δεν είσαι όπως στην αρχή απόμακρη χαμένη.

Δώσε μας κάτι από εσένα. Ένα σημάδι σου μια χαρά σου σε περιμένουμε καρτερικά.

Και ξαφνικά κάτι ψιθύρισες.....Το ακούσαμε χαρά μου. Δεν ήταν

ακανόνιστες κραυγές.....δεν ήταν πια για σένα δύσκολο να μας το πεις.....Είμαι εδώ.....Είμαι κοντά σας.»

Αφιερωμένο στους γονείς που δίνουν το δύσκολο αγώνα τους για τα ξεχωριστά αυτά παιδιά.

ΞΕΡΑΙΤΕ ΟΤΙ...
ΞΕΡΑΙΤΕ ΟΤΙ...

Η πρόγνωση των παιδιών που η οικογένειά τους παρακολούθησε πρόγραμμα συμβουλευτικής ήταν πολύ καλύτερη;

Πένθος: Μια τρομακτική λέξη που οι γονείς κρατούν κλεισμένη σε θαμμένο κουτί

Έλλη Κοκκότου, Ειδική Παιδαγωγός, Ψυχοπαιδαγωγικό Τμήμα Προσέγγισης

Πόσο συχνά περνάει από το μυαλό ενός γονέα ή εκπαιδευτικού ότι ένα παιδί μπορεί να περνάει μια περίοδο πένθους, χωρίς αυτή να σχετίζεται απαραίτητα άμεσα με απώλεια αγαπημένου προσώπου? Όπως η ζωή των ενηλίκων έτσι και η ζωή των παιδιών είναι γεμάτη κύκλους που ανοίγουν και κλείνουν. Κάτι όμορφο ξεκινάει, όπως οι διακοπές και πρέπει να τελειώσει σύντομα και να κλείσουμε το κουτάκι για να ξεκινήσει κάτι άλλο. Ένα ζώακι που αγαπούσε πολύ το παιδί χάνεται, ο καλύτερος του φίλος άλλαξε σχολείο και εκείνο τώρα πρέπει να συμβιβαστεί με την αλλαγή, η οικογένειά του μετακόμισε κ εκείνο ακόμη κλαίει για το παλιό σπίτι και την παλιά γειτονιά. Οι γονείς του πήραν διαζύγιο. Το νηπιαγωγείο τέλειωσε αρχίζει το δημοτικό, το δημοτικό τέλειωσε, αρχίζει το γυμνάσιο. Όλες οι διαδικασίες και τα στάδια ζωής και ανάπτυξης που εμπεριέχουν έντονο το στοιχείο της αλλαγής κουβαλάνε μια εσωτερική διεργασία πένθους λόγω του οριστικού αποχωρισμού από τη μία κατάσταση και τη μετάβαση σε μια νέα.

Για να διενεργηθούν ομαλά αυτές οι διαδικασίες είναι χρήσιμο να καθοδηγούνται τα παιδιά ώστε να διοχετεύουν με κάποιο τρόπο την ενέργεια που αισθάνονται εξαιτίας του πένθους τους, από ότι κι αν έχει προκληθεί αυτό, αλλά κυρίως να βοηθούνται για να το αναγνωρίσουν και έτσι να το ξεπεράσουν.

Ήδη το πρώτο κλάμα του μωρού μετά τη γέννησή του συνδέεται με μια μορφή πένθους. Ο οργανισμός του αναγκάζεται να αποχωριστεί από το ασφαλές περιβάλλον της μήτρας και να προσαρμοστεί σε νέα δεδομένα. Η ενστικτώδης αντίδραση είναι το κλάμα. Έτσι και αργότερα οι ενήλικες εκφράζουν αλλά και αποβάλλουν τη θλίψη και το πένθος. Ένα παιδί όμως που βίωσε μια σημαντική, για το ίδιο, απώλεια, δεν γνωρίζει πάντα γιατί νιώθει έτσι και πώς θα καταφέρει να νιώσει καλύτερα.

Αν ο γονιός έχει από νωρίς φροντίσει ώστε να γίνονται ξεκάθαροι αποχαιρετισμοί σε κάθε τι που

τελειώνει τότε και το παιδί θα γνωρίζει κάποιο τρόπο να εκφράσει τη θλίψη ή όποιο άλλο συναίσθημα βιώνει.

Όταν ένα αγαπημένο πρόσωπο πεθάνει μπορεί ο γονιός να φτιάξει ένα κουτί αναμνήσεων μαζί με το παιδί, βάζοντας εκεί φωτογραφίες, ζωγραφιές ή άλλες κατασκευές που προορίζονται για να θυμίζουν τις καλές εμπειρίες που είχε βιώσει το παιδί με αυτό το πρόσωπο. Αν το παιδί είναι μεγαλύτερο και ένα σημείωμα ή γράμμα θα ήταν βοηθητικό. Όσο μακρύτερο ή επίπονο μπορεί να είναι για έναν ενήλικα στο παιδί θα δοθεί μια διέξοδος να διοχετεύει αυτά που αισθάνεται. Θα καταλάβει ότι δεν απαγορεύεται να νιώθει έτσι και να μιλάει για αυτό που νιώθει. Έτσι, δουλεύοντας με τα συναισθήματα πένθους, θα διαλυθούν και οι τυχόν ενοχές που μπορεί να έχει ένα παιδί, που δε χαιρέτησε το φίλο του πριν μετακομίσει, ή τον παππού του πριν πεθάνει. Επίσης είναι πιο εύκολο για τον ενήλικα να εντοπίσει «μαγικές σκέψεις» που μπορεί να έχει ένα παιδί σχετικά με το θάνατο αλλά και τις απώλειες κάθε είδους. Τέτοιες σκέψεις μπορεί να κάνουν τα παιδιά μέχρι και την ηλικία των 7 ετών.

«Όπως η ζωή των ενηλίκων έτσι και η ζωή των παιδιών είναι γεμάτη κύκλους που ανοίγουν και κλείνουν .... »

Μπορεί να σκέφτεται ότι ο θάνατος επήλθε σαν τιμωρία για κάποια κακή πράξη που έκανε ή να θεωρεί ότι το νεκρό πρόσωπο έχει την ικανότητα να βλέπει και να ξέρει τι νιώθει με αποτέλεσμα να βασανίζεται και να βιώνει καθημερινά αυξημένο άγχος.

Συμπεριφορές που εμφανίζονται απρόσμενα και μπορεί να δηλώνουν συναισθήματα πένθους είναι:

- Ξεσπάσματα θυμού ή κλάματος

- Φοβίες (π.χ. φόβος αποχωρισμού από αγαπημένα πρόσωπα, φόβος για το σκοτάδι)

- Αλλαγές στις συνήθειες του ύπνου ή του φαγητού

- Αλλαγές στη συμπεριφορά (επιθετικότητα, απομόνωση, μείωση της απόδοσης στο σχολείο)

- Εκδήλωση συμπεριφορών προηγούμενων σταδίων ανάπτυξης (ενούρηση, πιπίλα, εξάρτηση από ενήλικες)

- Ενοχή για το θάνατο του αγαπημένου προσώπου, συνεχείς σκέψεις για το θάνατο, επίμονη αναζήτηση του ατόμου που πέθανε.

Στάδια διεργασίας πένθους:

Άρνηση: το παιδί αρνείται ότι το γεγονός συνέβη

Διαπραγμάτευση: αρχίζει να σκέφτεται ότι μπορεί και να είναι αλήθεια

Θυμός: Τι μπορεί να έκανα για να μου αξίζει αυτό;

Ενοχές: Κάτι κακό έκανα

Κατάθλιψη: Αισθήματα κενού και λύπης, κλάμα

Αποδοχή: Ηρεμία στη σκέψη της απώλειας, επένδυση θετικών συναισθημάτων σε νέα πράγματα .

Αν το παιδί μένει προσκολλημένο σε κάποιο από αυτά τα στάδια, οι επιπτώσεις πιθανά θα το ακολουθούν για όλη του τη ζωή. Γι' αυτό ας δώσουμε χώρο στην εκπαίδευση και την εξοικείωση των παιδιών με την απώλεια. Η Σαρακοστή και το Πάσχα είναι μια πολύ καλή ευκαιρία να μιλήσουμε στα παιδιά για το πένθος και την απώλεια αλλά και τα καθημερινά γεγονότα που εμπεριέχουν τις έννοιες της αρχής και του τέλους. Τέλος σίγουρα οι μεγαλύτεροι βοηθοί των γονέων αλλά και των εκπαιδευτικών είναι τα βιβλία.

Μέσα από τις ιστορίες τους τα παιδιά θα μπορέσουν να δουλέψουν με τον πόνο που βίωσαν, να θρηνήσουν συμπάσχοντας με τους ήρωες και να ξεθάψουν το θαμμένο κουτί του πένθους απαντώντας στις απορίες τους και ερχόμενα σε επαφή με το συναίσθημά τους.

“ Πάρα πολύ σε τόσο μικρή ηλικία”

Η υπερβολική ανάπτυξη του εγκεφάλου μπορεί να είναι το πρώτο σημάδι του αυτισμού

Erica Westly, επιμέλεια Χριστοδούλου Ελιζιάννα, Εργοθεραπεύτρια ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Η μέση ηλικία, κατά την οποία γίνεται διάγνωση για αυτισμό στα παιδιά είναι μεταξύ 3-4 ετών. Ωστόσο οι επιστήμονες πιστεύουν ότι η διαταραχή αυτή ξεκινά πολύ νωρίτερα. Ένα σημείο κλειδί για την απόδειξη αυτού είναι ένα φαινόμενο γνωστό ως υπέρ-ανάπτυξη του εγκεφάλου. Τα αυτιστικά νήπια τείνουν να έχουν μεγάλο εγκέφαλο για την ηλικία τους και οι ερευνητές έχουν αποδείξει ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στο βαθμό της υπέρ-ανάπτυξης και τη δριμύτητα των συμπτωμάτων του αυτισμού. Ο Eric Courchesne διευθυντής του κέντρου Autism Center of Excellence του πανεπιστημίου της Καλιφόρνια (Σαν Ντιέγκο), βοήθησε στην ανάπτυξη της υπόθεσης της «υπέρ-ανάπτυξης». Τώρα αυτός και η συνάδελφός του, Cynthia Schumann, δημοσίευσαν στοιχεία σύμφωνα με τα οποία η υπερβολική ανάπτυξη του εγκεφάλου ξεκινά στο πρώτο έτος της ζωής, ίσως και ακόμη νωρίτερα.

σχέση με τον αυτισμό, στην πρώιμη ανάπτυξη. Χρησιμοποιώντας μαγνητικές τομογραφίες, οι ερευνητές του πανεπιστημίου της Καλιφόρνια εντόπισαν υπερβολική ανάπτυξη σε αυτιστικά παιδιά από την ηλικία του ενάμισι έτους. Μέχρι την ηλικία των δύομισι ετών οι εγκέφαλοι των αυτιστικών παιδιών ήταν κατά μέσο όρο 7% μεγαλύτεροι σε σχέση με το αντίστοιχο δείγμα των φυσιολογικών παιδιών. Μολονότι δεν γνωρίζουμε τον λόγο για τον οποίο η υπερβολική ανάπτυξη του εγκεφάλου σχετίζεται με τον αυτισμό, η νέα μελέτη συμβάλλει στην επιβεβαίωση ότι τα σημάδια της διαταραχής παρουσιάζονται σε πολύ νεαρή ηλικία, γνώση η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανίχνευση και σε θεραπείες, σε πιο νεαρή ηλικία. « όσο νωρίτερα παρέμβουμε τόσο καλύτερο το αποτέλεσμα», λέει ο Courchesne.

Επιμέλεια/προσαρμογή: Χριστοδούλου Ελιζιάννα

Πηγή: Scientific American Mind Magazine

Τεύχος: July/ August 2010

Η μελέτη, η οποία δημοσιεύτηκε σε ένα πρόσφατο τεύχος του περιοδικού Journal of Neuroscience, είναι η πρώτη που αξιολογεί την ανάπτυξη του εγκεφάλου σε

Σύγκριση του WORD FINDING (RENFREW) και του SENSORY PROFILE (SHORT FORM-DUNN 1999) σε παιδιά με Αυτισμό Υψηλής Λειτουργικότητας και Σύνδρομο Asperger

Σ.Μπέλλα, Π.Κοκμοτός, Σ. Αλεξάνδρου

Το παρόν παρουσιάστηκε στο Παγκόσμιο Συνέδριο Λογοθεραπείας της IALP το 2010 στην Αθήνα.

Σκοπός της έρευνας:

Πρόκειται για έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο κέντρο ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ από δύο λογοθεραπευτές και ένα Εργοθεραπευτή κατά τα έτη 2008-2009. Σκοπός της έρευνας ήταν να βρεθεί η ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ των δυσκολιών στην αισθητηριακή ολοκλήρωση και του λεξιλογίου μεταξύ παιδιών με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας και Asperger (target group) και μιας ομάδας ελέγχου (control group).

Μέθοδος:

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη χορήγηση ερωτηματολογίου Sensory profile και εφαρμογή word finding test σε 35 παιδιά με Αυτισμό Υψηλής λειτουργικότητας και σύνδρομο Asperger και 35 παιδιά με άλλες παθήσεις (DSD, SLI, Articulation Disorders,

Learning Disabilities, ADHD). που χρειάστηκε να παρακολουθήσουν πρόγραμμα Λογοθεραπείας και Εργοθεραπείας. Οι ηλικίες των παιδιών ήταν μεταξύ 4,5-10 ετών. Βασικό κριτήριο επιλογής και των 70 παιδιών ήταν να έχουν φυσιολογική νοημοσύνη.

Αποτελέσματα:

1. Στο ερωτηματολόγιο Sensory profile δεν προέκυψαν διαφορές ανάμεσα στους δύο πληθυσμούς (και στους δύο πληθυσμούς το 50% των παιδιών παρουσίαζε έντονες αισθητηριακές δυσκολίες).
2. Στο ενεργητικό λεξιλόγιο τα παιδιά με ΥΛΑ και Asperger παρουσίασαν μεγαλύτερα ελλείμματα από τα παιδιά της ομάδας ελέγχου.
3. Στα παιδιά με ΥΛΑ και Asperger προέκυψε στατιστική σημαντική διαφορά μεταξύ Sensory profile και Word finding στο οπτικοακουστικό σύστημα, στο κινητικό-αιθουσαίο συστήματα και στην χαμηλή ενέργεια-αδυναμία.

Συμπερασματικά :

Το οπτικοακουστικό σύστημα, το κινητικό-αιθουσαίο σύστημα και η αδυναμία επηρεάζουν την ανάπτυξη του ενεργητικού λεξιλογίου στα παιδιά με ΥΛΑ και Asperger. Τα παιδιά με ΥΛΑ και Asperger παρουσιάζουν μεγαλύτερες δυσκολίες στο ενεργητικό λεξιλόγιο. Οι αισθητηριακές δυσκολίες είναι το κοινό στοιχείο και των δύο ομάδων.

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, έχει αποδειχθεί ότι η συνεργασία του Λογοθεραπευτή με τον Εργοθεραπευτή συμβάλλει στην ολιστική θεραπεία των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων δυσκολιών σε παιδιά με ΥΛΑ και Asperger. Είναι προφανές ότι η κύρια δυσκολία που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με ΥΛΑ και Asperger δεν είναι το λεξιλόγιο και τα αισθητικά ελλείμματα. Στην έρευνα επιλέχθηκαν δύο από τις πολλές πτυχές της ανάπτυξης ενός παιδιού.

Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΒΡΕΣ ΤΙΣ 5 ΔΙΑΦΟΡΕΣ:

ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ:

Το περιβάλλον μας χρειάζεται! Κάνε την παρακάτω ακροστιχίδα και βρες την κάθετη λέξη που σχηματίζεται... Αλήθεια εσείς κάνετε _____ στο σπίτι σας;

A_____

N____

A_____

K_____

Υ_____

K_____

Λ_____

Ω____

Σ_____

H____

1. Λέγονται αλλιώς τα σκουπίδια.
2. Καλύπτει το 70% του πλανήτη Γη.
3. Υλικό που ανακυκλώνεται.
4. Εκεί πρέπει να πετάμε τα σκουπίδια.
5. Πρέπει να προστατεύουμε αυτούς τους πόρους.
6. Στις μεγαλουπόλεις αυτά επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα.
7. Αυτά τα χημικά στα χωράφια θέτουν σε κίνδυνο την υγεία.
8. Το φυσικό περιβάλλον περνάει κρίσιμες . . .
9. «Τρώει» σκουπίδια
10. Η τρύπα του όζοντος τον έχει κάνει πολύ επικίνδυνο.

Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ....

ΜΙΑ ΔΥΣΚΟΛΙΑ

Πολλά παιδιά και έφηβοι έχουν δυσκολία να μπαίνουν στη θέση των άλλων. Νομίζουν ότι όλοι σκέφτονται για κάτι όπως οι ίδιοι. Δηλαδή θεωρούν ότι αφού έτσι βλέπω εγώ τα πράγματα έτσι είναι και για τους άλλους. Είναι πολύ δύσκολο γιατί έτσι οδηγούνται σε παρεξηγήσεις. Θα πρέπει να ξέρουμε ότι δεν είναι κακοί άνθρωποι αλλά δυσκολεύονται.

Προτείνω ότι όλοι όσοι έχουν την ίδια δυσκολία να ασχοληθούν για να την σταματήσουν. Υπάρχουν τρόποι για να καταφέρουν να το περιορίσουν :

- * Να μάθουν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων.
- * Να κερδίζουν χρόνο πριν κάνουν κάτι, δηλαδή να σταματούν και να σκέφτονται.
- * Να θυμίζουν στον εαυτό τους «μπες στη θέση του άλλου!».

Προσπαθήστε και καλή δύναμη!

Αποστόλης, 15 ετών

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΦΟΒΙΑ ?

Φοβία είναι όταν φοβόμαστε κάτι υπερβολικά όταν βλέπουμε ή μας συμβαίνει κάτι. Ο φόβος παραμένει παρότι δεν υπάρχει αληθινός κίνδυνος. Δηλαδή φοβόμαστε κάτι από το οποίο δεν κινδυνεύουμε. Όμως εμείς πιστεύουμε ότι κινδυνεύουμε πραγματικά. Οι συνέπειες είναι: γρήγοροι χτύποι της καρδιάς, ιδρώτας, τρόμος, ζαλάδες, ναυτία. Η φοβία έχει σαν αποτέλεσμα την απομάκρυνση του ατόμου από δραστηριότητες που νομίζει ο ίδιος ότι θα του προκαλέσουν τρέμουλο και πολύ άγχος.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ :

Να ζητήσουμε βοήθεια από τους φίλους, την οικογένεια, τους θεραπευτές.

Να μάθουμε πιο πολλά πράγματα για τη φοβία.

Να αντιμετωπίσουμε τη φοβία.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ:

Αν πιστεύετε ότι έχετε φοβία να την αντιμετωπίσετε με θάρρος και δύναμη.

Να ζητήσετε συμβουλές από τους φίλους σας, τους συγγενείς και τους θεραπευτές.

Σωτήρης, 16ετών

ΤΙ ΘΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΤΕ ΟΤΑΝ ΠΑΤΕ ΕΠΑΛ

Στο Λύκειο θα συναντήσετε πολλές δυσκολίες:

- (1) Πώς θα είναι οι καθηγητές σας;
- (2) Πώς θα δημιουργήσετε μια φιλία με τους συμμαθητές σας;
- (3) Θα συναντήσετε κακούς μαθητές στον χαρακτήρα ή στις συμπεριφορές τους;
- (4) Πόσα βιβλία θα έχετε στην τσάντα σας;
- (5) Πώς θα είναι οι τουαλέτες του σχολείου, καθαρές ή όχι;

Αλλά θα συναντήσετε και πολλά ευχάριστα πράγματα:

- (1) Θα γνωρίσετε καινούργιους φίλους
- (2) Μπορείτε να συμμετέχετε στις εκλογές για την τάξη ή για το δεκαπενταμελές συμβούλιο του σχολείου
- (3) Θα κάνετε εκδρομές όπως τετραήμερες, πενταήμερες κτλ.
- (4) Θα δείτε πώς θα είναι οι τάξεις σας

Σας εύχομαι να περάσετε όμορφα στο Λύκειο αλλά και ό,τι και αν κάνετε εσείς στην ζωή σας.

Γιώργος, 17 ετών

Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ (συνέχεια)...

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

EURO 2012

Χθες η Ελλάδα νίκησε την Αυστρία 2-1! Το πρώτο γκολ ήταν του Σαμαρά και το δεύτερο γκολ ήταν του Φωτάκη. Για την Αυστρία ο Fox έβαλε ένα γκολ.

Αντώνης, 10,5 ετών

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Τα υπέρ και κατά της ζάχαρης

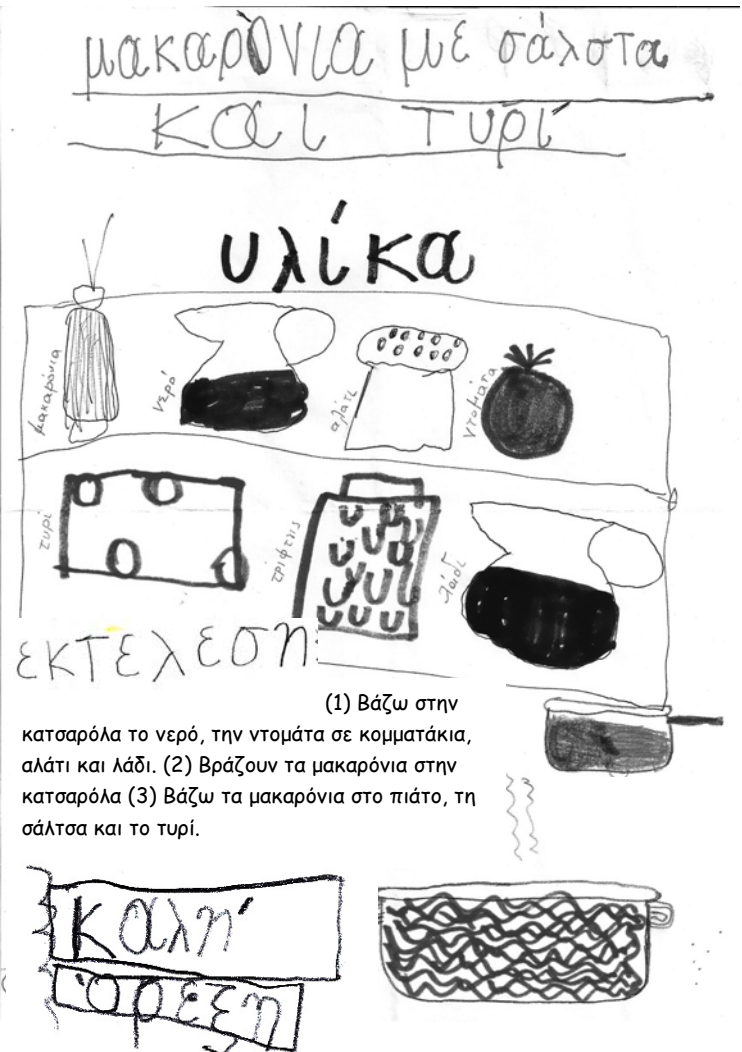
Η ζάχαρη είναι ένα βασικό συστατικό για την ζωή μας. Όχι επειδή βοηθά μόνο, αλλά επειδή μπορεί και να προκαλέσει μελλοντικά προβλήματα.

Η ζάχαρη βρίσκεται σχεδόν σε όλα τα φαγητά, μάλιστα η συχνότερη χρήση της είναι στα γλυκά. Επιπλέον, ζάχαρη έχουν τα φρούτα. Αυτή τη ζάχαρη που υπάρχει στα φρούτα την λέμε φυσική ζάχαρη.

Όμως ο ρόλος της ζάχαρης είναι κυρίως βλαβερός για την υγεία. Επιπλέον, η ζάχαρη αν εισέλθει στον οργανισμό μας, μεταβαίνει ευθέως στο αίμα μας, (αφού περάσει πρώτα από το στομάχι) και εκεί η «δουλειά» της είναι να βουλώνει τις αρτηρίες. Αυτό γίνεται εάν η ζάχαρη «καθίσει» πάνω στην αρτηρία. Με αυτόν τον τρόπο η παραπάνω ζάχαρη σιγά-σιγά «μας σκοτώνει», κλείνοντας αργά αλλά αποτελεσματικά τις αρτηρίες μας, με αποτέλεσμα να μην έχει το αίμα την δυνατότητα να περάσει. Γι'αυτό πρέπει μετά να πάμε στον χειρουργό. Συμπερασματικά είναι ότι πρέπει να έχουμε στον οργανισμό μας ζάχαρη άλλα με μέτρο.

Γιάννης ο «ΑΠΟΚΕΦΑΛΙΣΤΗΣ», Γ΄ Γυμνασίου

ΣΥΝΤΑΓΕΣ:

Δημήτρης, Ε΄ Δημοτικού

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

Αλεξάνδρου Στράτος
Βουρλιόγκα Βασιλική
Κοκμοτός Παναγιώτης
Μαρτίνης Γιάννης
Σαμοΐλης Γιώργος
Επιμέλεια: Μάντη Ειρήνη

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ:

- ♦ Φωτομάρα 32 Ν. Κόσμος Αθήνα.
Τηλ: 210-9238217 210-9220993
- ♦ Σπινθάρου 65 Ν. Κόσμος Αθήνα.
Τηλ: 210-9013463
- ♦ Δεληγιάννη 2 Άλιμος. Τηλ: 210-9965203

E-mail: info@proseggisi.gr

Site: WWW.PROSEGGISI.GR

ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ:

Αλεξάνδρου Στράτος   Αποστόλης, 15
Μπλάτσιου Ιωάννα   Σωτήρης, 16
Καπίρης Γιώργος   Γιώργος, 17
Κοκκότου Έλλη   Αντώνης, 10,5
Μπέλλα Ρίτσα   Γιάννης, 15
Κοκμοτός Παναγιώτης   Δημήτρης, 10,5
Χριστοδούλου Ελιζάννα